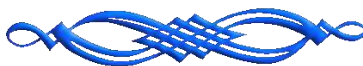

фахівців соціальної сфери. Соціологія та соціальна робота в умовах національних та регіональних викликів: матеріали доп. та повідомл. міжнар. науково-практ. конф., м. Ужгород, 27 верес. 2019 р. Ужгород, 2019. С. 116.

5. Сорока О. В. Категоріальне розмежування понять «арт-терапія» і «арт-педагогіка». Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. 2013. Вип. 35. С. 459–464.

6. Тодосієнко Н. Л., Коваль Т. В., Граб О. Д. Арт-педагогіка в контексті наступності дошкільної та початкової освіти: перспективи та творчий потенціал. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. 2023. Вип. 76. С. 19–27. DOI: 10.31652/2415-7872-2023-76-19-27.

7. Яковишина Т. Педагогічні умови застосування арт-терапії у підготовці вчителів початкової школи. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2020. (28), частина 4, С. 287–292.

Олександр МАКСИМЧУК,
*магістрант Львівської національної академії мистецтв,
викладач Теребовлянського фахового коледжу культури і мистецтв
Тернопільської області,
Президентський стипендіат
Науковий керівник – Роман ЯЦІВ,
доктор історичних наук, кандидат мистецтвознавства, професор
Теребовля, Україна
olexandr.maxymchuk@gmail.com*

Oleksandr MAKSYMCHUK,
*Master's student at the Lviv National Academy of Arts,
teacher at the Terebovlyanskyi Professional College
of Culture and Arts of the Ternopil region,
Presidential scholarship holder
Scientific supervisor – Roman YATSIV,
Doctor of Historical Sciences, Candidate of Art History, Professor
Terebovlya, Ukraine
olexandr.maxymchuk@gmail.com*

ВНЕСОК МИТЦІВ НАДЗБРУЧЧЯ У МИСТЕЦЬКУ СПАДЩИНУ УКРАЇНИ CONTRIBUTION OF ARTISTS FROM NADZBRUCHCHIA TO THE ARTISTIC HERITAGE OF UKRAINE

Надзбручанська земля виплекала світу цілу когорту визначних особистостей у царині культури і мистецтва.

З початку ХХ ст. розгорнуто широку наукову, просвітницьку і громадсько-виховну діяльність визначними діячами нашого краю:

Михайло Бойчук (1882-1937) в с. Романівка Тербовлянського р-ну народився теоретик мистецтва, педагог, автор низки статей з питань мистецтва, видатний новатор, засновник і керівник школи київських монументалістів. [1, с. 3, 2. с.4]

Під опікою президії НТШ, згодом і митрополита Андрея Шептицького, здобував освіту в кількох європейських Академіях мистецтв. В 1908-1911 рр. удосконалював майстерність у Мілані, Венеції, Парижі, з 1912 р. подорожує Росією, реставрує настінні розписи церковних храмів. В Києві у 1917 р. проф. М. Бойчук активний учасник створення Української Академії мистецтв, очолює майстерню монументалістики. Разом з братом Тимофієм і учнями брав участь в розписах Луцьких касарень (1919), виконав розписи павільйону на Всесоюзній виставці в Москві, у Червонозаводському театрі в Харкові (1933-1935). Найвідоміші полотна художника «Жінка спить», «Чабан», «Орач», «Селянська сім'я» [3. с. 80 с. 4. с.20-25, 5. с.179-184].

Скульптор Михайло Парашук (1878-1963) народився 16.XI. 1878 р. у бідній селянській сім'ї. Навчався у Краківському училищі красних мистецтв (професор Венцель), приватній Академії Жюліана в Парижі (1907-1909), практикувався у майстерні О. Родена. У 1898-1913 рр. жив і працював у Львові, Варшаві, Мюнхені, Києві. При поверненні з підросійської України в Австро-Угорщину був заарештований і ув'язнений у концтаборі Талергоф (1914), звідки зумів втекти до Відня. У німецькому місті Ратштадті (1915-1918) вів різьбярську і керамічну школи для полонених. З 1921 р. надовго поселився в Софії (Чехія).

Працював у галузі портрета, декоративної скульптури та архітектури. Автор жанрових композицій, пам'ятників: А. Міцкевичу у Львові (1905-1906), М. Драгоманову в Софії (1932), архітектурних проектів та художньо-декоративного оформлення головної споруди у столиці Болгарії. У Львові брав участь в оформленні Оперного театру, Університетської бібліотеки і Промислового музею. Переможець багатьох міжнародних конкурсів.

Автор архітектурних портретів та художньо-декоративного оформлення головних споруд у Софії, столиці Болгарії (Народний банк, Судова палата, Міністерство оборони, Військова академія, Оперний театр, Національна бібліотека, Академія Наук, Мавзолей Димитрова).

Професор М. Парашук помер 24.12. 1963 р. у с. Баня-Карлово Ляовдівського округу в Болгарії. Похований у Софії. Посмертно нагороджений болгарським орденом Кирила і Мефодія першого ступеня [6, с.55-56].

Заліщук Олег (03.XI.1948 р.) – архітектор, член Спілки архітекторів України (1981), заслужений архітектор України (1997). Народився в с. Застіноче на Тербовлянщині. Закінчив Тернопільську СШ (1965) та архітектурний факультет Львівського політехнічного інституту (нині Університет «Львівська політехніка», 1977). Працював у проектних організаціях Тернополя: «Дніпроцивільпромбуд», «Агро-проект», «Укркомунремдорпроект». З 1984 р. - заступник, а з 1994 р. - начальник обласного управління містобудування та архітектури. За проектом О. Заліщука побудовано в Тернополі адмінбудинки Зеленбуду, Домобудівного комбінату, Гідропарк. Він співавтор Музейно-меморіального комплексу ім. Патріарха Йосифа Сліпого в с. Заздрість. Нагороджений Ювілейною медаллю УГКЦ і Грамотою Президента України (2000) [7, с.15.].

Пасіка Остап — журналіст, різьбяр, народний майстер України. Народився

25.07. 1929 р. у селі Кровинка.

Оригінальні дереворити майстра демонструвалися на престижних виставках, дістали високу оцінку діячів української культури. Майже одну третину своїх кращих мистецьких робіт (понад 100 шт.) подарував історико-краєзнавчому музею м. Тербовля [8].

Бардачевський Василь (01. 01. 1950, с. Товсте Гусятин. р-ну) – керамік. Член НСМНМ України (1990). Працював у Тернопільському художньо-виробничому комбінаті, в Гусятинському РБК, від 1987 - керівник Товстенської дитячої зразкової студії художньої кераміки. Його декоративно-ужитковий посуд зберігається в Гусятинському і Тернопільському краєзнавчих музеях, музеї Т. Шевченка у Палермо (Канада). Учасник виставок у Тернополі та Києві (1988, 1990 – 2000) [9, с.99.].

Карий Богдан. Народився 28.08.1958 року в с. Мирне Підгаєцького району Тернопільської області.

Свої перші спроби з різьби по дереву зробив ще у шкільні роки. Богдан Васильович різьбив лісових звірів, козаків, дитячі вироби-іграшки, які попередньо малював на аркушах паперу. У м. Підгайці однією з особливих пам'яток культурної спадщини є погруддя Тараса Шевченка та скульптура «Тарас Шевченко на етюдах», створене руками скульптора.

Зазначимо, що на прохання громади с. Носів він виготовив погруддя Тараса Шевченка, яке прикрашає село і служить місцем для проведення культурно-мистецьких заходів. Особливе місце у творчому доробку Богдана Васильовича є пам'ятник Володимира Великого, який встановлено в с. Лиса з нагоди першої річниці проголошення Незалежності України. У селі Завалів, яке має козацьке історичне минуле, відома його скульптурна козацько-лицарська тематика, а саме: скульптура «Іван Виговський», теракота, 2011 р., скульптура «Петро Дорошенко», теракота, 2012 р., скульптура «Козак на могилі», теракота, 2013 р., скульптура «Іван Мазепа на полюванні» теракота, скульптура «козак Мамай», теракота, 2015 р. та ін. Історія монастиря на Кам'яній горі у с. Завалів, дух патріотизму, навіяний кремезними столітніми дубами козацької доби, що оточують село і течія цілющого джерела, що стікає на місці існування колись давнього монастиря, надихнули митця на створення барельєфу І.Я. Франку та фрагментів Хресної догори, що зведені на легендарній Кам'яній горі. У 2006-2008 рр. Б.В. Карий працював над скульптурами для церков сіл Білокриниця і Поплави. Особливе значення при цьому мали скульптури Святих Петра і Павла. Він автор більше 500 керамічних виробів, дерев'яних і кам'яних скульптур. Скульптор неодноразово нагороджувався грамотами Міністерства культури України, області та району. Відрадно, що справу батька продовжує син Василь та учні, очолюваної ним школи. [10]

Шевчук Микола, викладач художніх дисциплін Тербовлянського фахового коледжу культури і мистецтв. Народився 30.X. 1965 р. у селищі Смига Дубенського р-ну Рівненської обл. Закінчив відділення архітектури Львівського політехнічного інституту 1993 р. З 1995 року – викладач Тербовлянського вищого училища культури (зараз Тербовлянський фаховий коледж культури і мистецтв, далі ТФККіМ). Педагогічну роботу поєднує з творчістю. Він учасник обласних, регіональних, Всеукраїнських та міжнародних виставок живопису, графіки і скульптури. Член НСХ України (1997). 1.XII. 2015 р. Указом Президента України присвоєно почесне звання «Заслужений художник України».

Творча діяльність Шевчука Миколи Степановича охоплює галузі графіки, монументального, станкового, декоративного живопису, іконографії, скульптури. Багатовікову історію, культуру України й світу щорічно представляє у власних творах: «Характерник», картон, олія, 41х43, 1995 р. в.; «Я не нездужаю, нівроку...», картон, акрил, золото, 130х80, 2013 р. в.; "Мамай Тербовельський", дошка, полотно, акрил, 50х50, 2015 р. в.; «Там же мої діти в третьому коліні. Що вони там роблять тепер на Вкраїні...», полотно, акрил, золото, 60х80, 2015 р. в.; "Червона калина" картон, акрил, 40х80, 2022 р. в. та багато ін. на обласних, Всеукраїнських та міжнародних виставках. Послужний список охоплює багато нагород, відзнак України, області, району, коледжу, волонтерських, духовних установ і осіб.

Творче кредо автора: «Створені по образу й подоби Господа – зобов'язані творити угідні Йому справи». [11]

Тимчук Марія. Народилася 18.02. 1989 р. в м. Тербовля Тернопільської обл. Навчалася в Тербовлянській ЗОШ №2. (2004), ТФККіМ (2004-2008) отримала диплом з відзнакою. У 2008-2012 рр. навчання у Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка на факультеті «Образотворче мистецтво та реставрація». Зараз викладач ТФККіМ за спеціальністю.

Вона учасниця Всеукраїнських і міжнародних пленерів: Всеукраїнський молодіжний мистецький пленер «Мальовнича Україна» м. Хмельницький (2004); обласний семінар-практикум художників аматорів Тернопільської області «Барви Тернопілля» (2009); Всеукраїнський іконописний пленер на підтримку захисників Вітчизни «Вікно у Небо!». Зарваниця, (2016, 2017), Всеукраїнський пленер «Тобі, Богородице!». Зарваниця (2023), Всеукраїнський мистецький пленер «Околиця». Оришківці (2021), учасниця збірної виставки «Тербовельська палітра» (2010). Графічні роботи з цієї виставки знаходяться у фонді Тернопільського обласного художнього музею, в кількості 5 робіт «Тербовельський замок», пастель.

Ікона Тербовлянської Божої Матері з пленеру «Вікно у Небо» (Зарваниця, 2016) була передана Тимчук М.М. під час офіційного візиту до України у 2016 р. державного секретаря Ватикану, кардиналу П'єтро Пароліна.

Виставка іконопису в Тернопільській приватній Арт-галереї, спільно з Миколою Шевчуком, 2010 р. Виставки творчих робіт викладачів та студентів спеціальності «Декоративно-прикладне мистецтво» (2015, 2019, 2020, 2021, 2023, 2024, а також збірна виставка Тернопільських митців : у Збаразькому замку (2023), Тернопільському краєзнавчому музеї. Марія Миколаївна – лауреат мистецької премії імені О. Кульчицької (31.10. 2019); 28.10. 2021 р. презентувала першу персональну виставку у Збаразькому замку «Квітковий світ».

Персональна виставка в обласному комунальному музеї Богдана Лепкого в м. Бережани «А ти сій квіти, навіть коли завтра кінець світу...» (19.02. 2024 р.).

Її студенти посідають призові місця на престижних мистецьких конкурсах. Всеукраїнських: Вишневська Яна – лауреат І премії багатожанрового двотурового конкурсу мистецтв «Українські візерунки» (2019), Буратинська Марія – диплом Гран-прі «Новорічні дива» (К., 2021 р.), Мельник Андріана – І місце конкурсу «Національний парад талантів» (К., 2022 р.) та лауреат Гран-прі Всеукраїнського багатожанрового мистецького конкурсу «Український розмай» (К., 30.X. 2022 р.), Гах Софія – диплом Гран-прі «Мальовнича Україна» (К., 02.IV. 2023 р.), Яцків Христина – Гран-прі конкурсу «Дивограй» (К., 23.04. 2023 р.); міжнародних: Головик Вадим – І місце в багатожанровому двотуровому конкурсі митців «З

миром у серці» (Австрія, 27. IV. 2022 р.), «Грай, бандуро, грай...». Полотно 70х50 см., акрил, 2023 р. автор – Олександра Кухарук; Дроздовська Діана: «Думи мої, думи мої...» (козацтво) полотно 60х50 см., акрил, 2024 р. в. – Гран-прі конкурсу (Париж-Торонто, 30.IX. 2024 р.); «Козак з люлькою» (козацтво) полотно 70х50, акрил, 2024 р. в. автор – Христина Медвідь; «Еней був парубок моторний...» (козацтво) полотно 70х50, акрил, 2024 р. в. автор - Ігор Сушко; Палій Ірина – І премія (Женева-Торонто, 31.01. 2025 р.). [12]

Зауважимо, що Указом президента №50/2022 Тимчук М.М. призначено стипендію Президента України для молодих письменників і митців у сфері образотворчого мистецтва на 2022 рік. [13]

Отже, Надзбруччя – край багатий на визначних митців, які прославили рідний край в Україні та в світі з давніх часів і до наших днів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Славетні люди Тербовлянщини. Воля № 28 (28) 4 липня 1997 р. С.3.
2. Дуда І. Тернопільщина мистецька. Свобода, 1992. 17. лист.
3. Демченко В., Герета І. Тербовля: історико-краєзнавчий нарис. Львів: Каменяр, 1971. 80 с.
4. Губ'як В.Д. Славетні імена Тербовлянщини. Дивослово, 1996. № 9. С.20-25.
5. Гриб А. Саєнко С. Білокінь (ЕСУ), І. Дуда. Бойчук Михайло Львович і брат Тимофій Львович. Тернопільський Енциклопедичний словник (далі ТЕС). Тернопіль: Вид.- полігр. комбінат «Збруч», Т.1. 2004. С.179-184.
6. М. Ониськів, Р. Півторак, Б. Хаварівський, Л. Щербак. Михайло Паращук. ТЕС. Тернопіль: Вид.- полігр. комбінат «Збруч», Т.1. 2004. С.55-56.
7. Куликівський А. Тербовлянщина. Вип. 5., 2000. С.15.
8. Максимчук О.О. Пасіка Остап — журналіст, різьбяр, народний майстер України. Мат-ли Тербовлян. Істор.-краєзн. музею.
9. Гриб А. Бардачевський Василь Степанович. ТЕС. Тернопіль: Вид.- полігр. комбінат «Збруч», Т.1. 2004. С.99.
10. Максимчук О.О. Карий Богдан – митець, педагог.
11. <https://bit.ly/4dsxq4N>
12. Максимчук О.О. Тимчук Марія: викладач, художник, творча особистість.
13. Указ Президента України №50/2022. Про призначення стипендії Президента України для молодих письменників і митців у сфері образотворчого мистецтва на 2022 рік Тимчук М.М.

Олеся-Іванна ФІЯЛКА,
студентка Тернопільського кооперативного
фахового коледжу
Науковий керівник – Оксана ПОБЕРЕЙКО,
викладач-методист Тернопільського
кооперативного фахового коледжу
Тернопіль, Україна
fiialkao@gmail.com